

2022

Budsjettdrøftingsnotat

Oppsummering:

Den store utfordringen for Alta kommune nå er å få kontroll på økonomien, slik at vi beholder handlefriheten inn i fremtiden. Regnskapet for 2021 og regnskapsrapporten for første halvår 2022 viser med all tydelighet at driftsnivået er for høyt, og ikke innenfor kommunens økonomiske handlingsrom.

Bjørn Atle Hansen, Rådmann

Innhold

Rådmannens vurdering	2
Kommunens styringssystem	4
Prioriteringer i kommuneplanens handlingsdel	5
Organisasjon og medarbeidere	9
Bemanning – Antall ansatte og årsverk.....	9
Kompetanse og rekruttering	10
Økonomi.....	11
Prognose for rammetilskudd og skatt 2023	11
Forutsetninger og usikkerhetsmomenter:	12
Gjeld og finans.....	12
Eiendomsskatt.....	12
Pensjon	12
Demografisk utvikling som grunnlag for behovsendringer.....	13
Konsekvenser for skole og barnehage	15
Konsekvenser for pleie og omsorg	15
Investeringsbudsjett – danner grunnlag for handlingsrom.....	16
Rentevirkning	16
Økte avdragsutgifter	16
Omstillingsbehov for budsjett 2023-2026	17
Kommunens omstillingsbehov	17
Fellestjenesten	21
Avdeling for Samfunnsutvikling.....	23
Oppvekst og kultur	25
Helse og sosial	28
Tekniske Tjenester.....	31
Miljø og klimabudsjett.....	34

Rådmannens vurdering

Samfunnsutviklingen i Alta kommune har over mange år vært positiv, og vi har opplevd vekst på de fleste områdene.

Både når det gjelder folketallsutvikling og antall fødsler skiller Alta seg positivt ut i regionen. I 2021 økte folketallet i Alta med 1,6 prosent, noe som er det dobbelte av landsveksten. I tillegg var fødselstallet på 284 fødte, opp fra 220 i 2019.

Folketallsutviklingen er samtidig ikke så stor som tidligere, og antall fødsler er redusert. Så langt i 2022 har utviklingen vært mer negativ, med minus 16 innbyggere første halvår.

Fødselstallet ser ut for å komme opp mot 250. Det er folketallet per 1. juli i 2022 som legges til grunn for beregning av innbyggertilskuddet for 2023. Sammenlignet med de aller fleste andre kommuner i regionen, så har Alta ei positiv utvikling. Ikke minst gjelder det utviklingen innen kommunens næringsliv, samtidig som vi opplever en kraftig investeringsvilje.

Som de fleste har fått med seg så opplever verden og spesielt Europa at krigen i Ukraina i stor grad også påvirker utviklingen i Norge. Vi har fått skyhøye energipriser, råvarepriser, matvarepriser, flyktningestrøm og stort press i økonomien. Norsk økonomi går godt, men det er manko på arbeidskraft og andre innsatsfaktorer over hele linja. Presset på økonomien (økt inflasjon) har ført til at Norges bank har satt opp renten, samtidig som det er varslet flere renteøkninger i løpet av høsten.

Samlet betyr dette at offentlig sektor ikke kan forvente realøkninger i driftsbudsjettene de kommende årene, samtidig som det blir dyrere å investere på grunn av renteoppgang og økte råvarepriser.

Den store utfordringen for Alta kommune nå er å få kontroll på økonomien, slik at vi beholder handlefriheten inn i fremtiden. Regnskapet for 2021 og regnskapsrapporten for første halvår 2022 viser med all tydelighet at driftsnivået er for høyt, og ikke innenfor kommunens økonomiske handlingsrom. Netto driftsresultat har over tid vært for svakt, samtidig som våre driftsreserver er helt marginale. Ved utgangen av 2021 er reservepotten på rundt 30 millioner.

Budsjettendrøftingsnotatet, budsjettarbeidet for 2023 og økonomiplanperioden må handle om å ha fokus på hvordan Alta kommune skal få kontroll på økonomien. Dette må gjøres gjennom konkrete nedtrekk i driften og betydelige omprioriteringer.

Rådmannen har over tid fokusert på at også Alta kommune står midt oppi en stor endring av demografien. Vi blir betydelig flere eldre og færre unge. Det betyr at utgiftsbehovet innenfor de enkelte aldersgruppene har endret seg betydelig. Så langt har denne demografiske endringen ikke endret kommunens prioriteringer /eller gjenspeiles i gjeldende økonomiplan. Vi har over tid prioritert som om demografien ikke er i stor endring. Dette er nå den viktigste årsaken til at økonomien er svært presset.

Regnskapet for 2021 viste at Helse og sosial brukte 42 prosent av totalrammen til kommunen. Dette var 3 prosent over budsjettert ramme. I henhold til økonomiplanen skal Helse og sosial bruke 39 prosent av totalrammen i 2025. Dette er tilnærmet en umulig oppgave vurdert opp mot demografien, samtidig som det er mange ressurskrevende unge brukere som kommunen må gi

tjenester til de kommende årene. Over tid har enhetskostnadene innen spesielt pleie og omsorg vært for høye i forhold til sammenlignbare kommuner. Det blir derfor avgjørende at kommunen oppnår de budsjetterte økonomiske effektene av Alta omsorgssenter. Fasiten får vi ved avleggelse av regnskapet for 2022.

Oppvekst og kultur brukte 39 prosent av totalrammen til kommunen i 2021. Dette var 1 prosent over budsjettert ramme. I henhold til økonomiplanen skal Oppvekst og kultur bruke 40 prosent av totalrammen i 2025. I forhold til dagens strukturer er dette en realistisk ramme, men samtidig for høy dersom den demografiske utviklingen legges til grunn. Det vil bli svært vanskelig å redusere driftsnivået innenfor dette tjenestenivået uten å effektivisere skolestrukturen. Vi må ha færre og større skole både av økonomiske- og pedagogiske årsaker.

Uansett hva utfallet av den pågående skoledebatten fører til av vedtak, så må kommunen leve med dagens struktur i minst 3 år til. Eneste alternativ på kort sikt som kan gi en økonomisk effekt er eventuelt å legge ned skole(r) og flytte ungdomstrinn.

Basert på regnskapsutviklingen så langt i år og signalene som kom i kommuneøkonomiproposisjonen for 2023, så må driftsnivået for 2023 reduseres med vel 50 millioner kroner i forhold til gjeldende økonomiplan.

I det foreløpige budsjettarbeidet er det ingen tjenesteområder som har fått tildelt økte frie midler i sin ramme. På nåværende tidspunkt har ikke rådmannen noen løsning på omstillingsbehovet for 2023.

Det pekes imidlertid på noen områder som må vurderes både administrativt og politisk. Løsningen kan ligge innenfor følgende områder:

- Økt eiendomsskatt (vanskelig på grunn av at alt blir dyrere for innbyggerne)
- Økt integreringstilskudd (kan ligge en oppside her)
- Legge ned skoler/ungdomstrinn
- Diverse generelle kutt (ostehøvel)
- Pensjon (vi venter på beregninger fra KLP - oktober)
- Omstillingsprosjekt 2 (effekt mål/besparelser vil fremkomme i slutten av september)
- Redusere netto driftsresultat til 0 (Budsjettert avsetning til disposisjonsfond er i 2023 på 22,8 mill.)
- Andre tiltak?

For mer detaljerte oversikter og kommentarer fra kommunallederne vises det til budsjettendrøftingsnotatet.

Kommunens styringssystem

Helhetlig plan og styring

Alta kommunes styringssystem tar utgangspunkt i kommuneplanens samfunnsdel. Samfunnsdelens mål og strategier er fordelt på planens satsingsområder:

1. Kunnskap og kompetanse
2. Næringsutvikling og nyskaping
3. Trivsel og livskvalitet
4. Attraktivt regionsenter i utvikling

God ledelse og gode plan- og styringsprosesser er en forutsetning for at Alta kommune kan ivareta rollen som tjenesteyter, samfunnsutvikler og demokratisk arena på en profesjonell måte.

Alta kommune har de siste årene jobbet mye med å videreutvikle og forbedre styringssystemet og rigge planarbeidet slik at den «røde tråden» oppnås.

En forutsetning for å vurdere måloppnåelse er at kommunen har et styringssystem hvor målene er synliggjort. Budsjett- og økonomiplandokumenter må tilpasses dette. I årsmeldingen må det rapporteres på om «vi gjorde det vi planla».

I virksomhetsstyring og internkontroll er viktige elementer å sikre «orden i eget hus». Oppfølging, forvaltning og tilsynsrapporter er viktige bidrag i dette arbeidet.

Økonomiske handlingsregler

Kommunen har 4 økonomiske handlingsregler som er nedfelt i kommuneplanens samfunnsdel. Disse skal gi føringer for kommunens økonomi- og virksomhetsplanlegging:

1. Netto driftsresultat skal over tid være 2 prosent av brutto driftsinntekter.

Regnskap 2021: - 0,3 prosent

Budsjett 2022: 1,1 %

2. Disposisjonsfond skal over tid være minimum 5 prosent av brutto driftsinntekter.

Regnskap 2021: 2,1 prosent

Budsjett 2022: 3,8 prosent

3. Netto lånegjeld skal over tid ikke overstige 80 prosent av brutto driftsinntekter.

Regnskap 2021: 91,1 prosent

Budsjett 2022: 95,3 prosent

4. Egenkapitalfinansieringsgraden på investeringer skal over tid være på 30 prosent av totale investeringskostnader.

Regnskap 2021: 100 prosent

De økonomiske handlingsreglene oppsummerer konsekvensene av den driftsprofil som økonomiplanen legger opp til. I gjeldende økonomiplan ligger budsjettert netto driftsresultat for 2022 på rundt 1 prosent i hele planperioden. Dette er ikke tilfredsstillende.

I gjeldende økonomiplan vil netto lånegjeld reduseres til 85,6 prosent av brutto driftsinntekter i 2025. Dette inkluderer ikke investeringsutgifter til nye skolebygg, flerbrukskai, Kongleveien med flere.

Det er spesielt utviklingen i netto driftsresultat som er utfordrende. Den økonomiske situasjonen er krevende, og det må gjøres strukturelle grep som bidrar til å sikre en mer bærekraftig utvikling på lang sikt.

Prioriteringer i kommuneplanens handlingsdel

Rådmannens prioriteringer tar utgangspunkt i det utfordringsbildet som ligger for 2023 både i forhold til tjenesteproduksjon, utvikling og økonomiske realiteter. Kommunens alvorlige økonomiske situasjon må ha fokus.

Samtidig skal vår organisasjon produsere og levere tjenester til innbyggere og næringsliv for om lag 2,3 milliarder i 2023.

Rådmannen vil prioritere følgende mål og strategier fra kommuneplanens Samfunnsdel «Alta Vil» som fokusområder for 2023:

Alta sentrum sommeren 2022. Foto: Mediaveien

Kunnskap og Kompetanse

Mål 2:

Alta vil være en kompetent og endringsvillig organisasjon, samt en foretrukken arbeidsgiver.

Strategi a)

Gjennom arbeidsgiverpolitikken, sikre kommunen nødvendig og god kompetanse, samt et godt arbeidsmiljø.

Strategi b)

Arbeide for gode IKT-systemer og teknologi til forbedring av kommunens organisasjon, tjenestetilbud og informasjonsarbeid.

Mål 5:

Alta vil ha en grunnskole som gir alle elever best mulig utgangspunkt for videre læring og arbeid. Altaskolen skal kjennetegnes av godt læringsmiljø, kvalifiserte lærere og resultater over landsgjennomsnittet.

Strategi a)

Legge en skolestruktur til grunn som balanserer økonomisk bærekraft, gode fagmiljøer, godt pedagogisk innhold og nærhet til bosted.

Strategi b)

Arbeide for godt læringsmiljø og god kompetanse hos lærerne.

Strategi c)

Arbeide for godt samarbeid og helhet i tilbudet til barn og unge.

Mål 6:

Alta vil ha gode tilbud i samisk og i kvensk/finsk språk, samt være et foretrukket sted for bruk og utvikling av samisk og kvensk/nordfinsk kunnskap og kompetanse.

Strategi a)

Sikre språkopplæring og kvalifiserte lærere i samisk i barnehage og skole, samt kvensk innenfor dagens finskundervisning i skolen.

Strategi d)

Samarbeide med Sametinget, andre institusjoner og lokale organisasjoner om styrket bruk av samisk språk, kunnskap og kompetanse.

Næringsutvikling og Nyskaping**Mål 7:**

Alta vil ha økt verdiskaping og sysselsetting for alle, i et mangfold av næringer.

Strategi b)

Arbeide for, og markedsføre, Alta som investerings- og etableringskommune.

Strategi g)

Arbeide for tilrettelegging av arbeidsplasser for personer med nedsatt arbeids- og funksjonsevne.

Mål 8:

Alta vil ha en sterk entreprenørskapskultur og gode betingelser for lærlinger, gründere og nyskaping.

Strategi b)

Arbeide for nyskaping i kommunen og offentlig sektor, samt samfunns-entreprenørskap i frivillig sektor i hele kommunen.

Trivsel og Livskvalitet

Mål 11:

Alta vil være et åpent og inkluderende samfunn der vi tar vare på hverandre og har de beste oppvekstvilkårene for barn og unge.

Strategi b)

Arbeide for et universelt utformet Alta og gode tilbud til personer med nedsatt funksjonsevne.

strategi d)

Bekjempe mobbing og rasisme, og engasjere bredt mot rusmisbruk, vold og kriminalitet.

Mål 13:

Alta vil ha gode og effektive helse- og omsorgstjenester av høy kvalitet.

Strategi b)

Prioritere forebygging i tjenesteproduksjonen, og arbeide for høy kvalitet på tjenestene gjennom blant annet økt grad av brukermedvirkning, individuell tilpasning og koordinerte tjenester ved behov.

Strategi e)

Arbeide for bruk av velferdsteknologi for utvikling av nye og effektive omsorgstjenester av god kvalitet, og som bidrar til økt trygghet og selvhjelpenhet

Mål 14:

Alta vil ha boliger for alle i gode boområder, og at boforholdene skal fremme velferd og samfunnsdeltakelse.

Strategi b)

Bruke kommunens utbyggingsavtaler som virkemiddel i gjeldende boligpolitikk

Mål 15:

Alta vil oppfattes som aktiv, fremtidsrettet og inkluderende.

Strategi b)

Arbeide for innbyggere i Alta sin stolthet overfor hverandre, Alta kommune, bedrifter og lokalsamfunn i hele kommunen.

Mål 18:

Alta vil være en bærekraftig og attraktiv kommune og by som ivaretar utbyggingsbehov, landbruksverdier, folkehelse og infrastruktur.

Strategi a)

Planlegge for 1% årlig vekst og prioritere fortetting og effektiv arealutnyttelse i utvalgte områder, med høyest utnytting i og ved sentrum.

Mål 21:

Alta vil at aktivitetene våre skal skje innenfor naturens bæreevne, i et rent og trivelig miljø, og med god beredskap for klimaendringer og uønskede hendelser.

Strategi b)

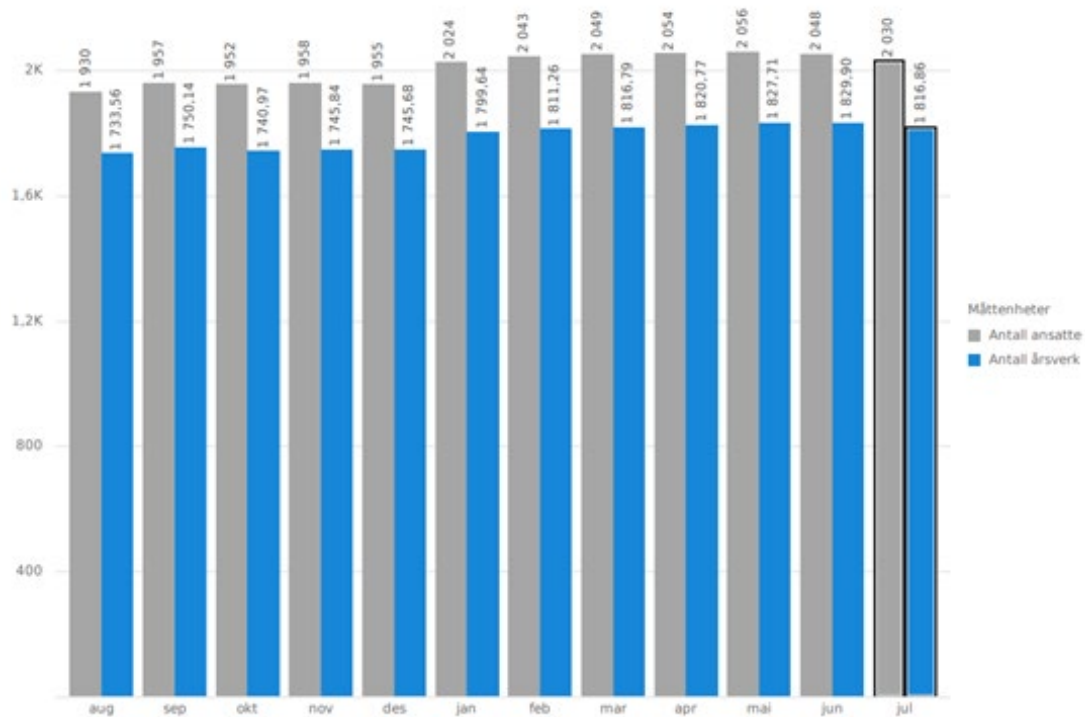
Arbeide for økt miljø- og klimabevissthet, samt rene og trivelige omgivelser der alle tar ansvar.

Organisasjon og medarbeidere

Bemanning – Antall ansatte og årsverk

Informasjonen nedenfor er hentet fra Visma BI juli 2022 og viser data fra det som er registrert i lønnsystemet.

Bemanningen er lavere i perioden august-desember, men får et oppsving i januar. Sammenlignet med juli 2021 så har Alta kommune i juli 2022 47 flere ansatte og 46,41 flere årsverk.

Dette kan indikere at Alta kommune har en oppadgående trend i bemanningssituasjonen og drifter med flere årsverk enn tidligere år. I sommermånedene er det naturlig flere ansatte på grunn av vikarbruk.

Jamfør Alta kommunes årsmelding for 2021 så viser KOSTRA tall for tidligere år viser at Alta kommune drifter med et høyere antall årsverk enn vi har budsjettdekning for.

Kompetanse og rekruttering

Prognosene for middels nasjonal vekst tilsier at folketallet i Alta skal øke med 410 personer frem mot 2027. Dette tilsvarer en befolkningsøkning på 2 prosent.

Alta kommune står overfor mange utfordringer i årene som kommer; endrede økonomiske rammebetingelser som følge av omstilling, tilgangen på kompetent arbeidskraft i et arbeidsmarked der vi konkurrerer med andre, ny teknologi og sentrale føringer. Dette krever planmessig, strukturert og målrettet arbeid på dette området.

Konsekvenser for Alta kommune:

- Cirka 11 prosent av de ansatte er over 60 år
- Behovet for arbeidskraft innen pleie og omsorg øker kraftig
- Mangelen på sykepleiere
- Rekruttering av rektorer og lærere
- Konkurransen om kompetent arbeidskraft øker
- Sårbarhet innen enkelte fagområder
- Krav og forventninger fra brukere øker

Konsekvensene over krever nytenkning og omstilling både av hensyn til brukerne, men også i forhold til kommunens økonomiske situasjon. Riktig rekrutteringsstrategi og god kompetanseplanlegging vil bli svært viktig fremover.

Utfordringene er store for alle tjenesteområdene, men rekrutteringsbehovet er størst for helse og sosial.

Prognose for rammetilskudd og skatt 2023

2022-prisnivå for årene 2023-2026	PROGNOSE		Vedtatt ØP	Avvik
	2022	2023	2023	2023
1000 kr				
Innbyggertilskudd (likt beløp pr innb)	546 504	588 016	545 693	22 323
Utgiftsutjevningen	21 760	23 308	26 567	-3 259
Overgangsordning - INGAR	-1 009	-847	-837	-10
Saker særskilt ford (inkl. per grunnskole, hels estasjon skolehelse, barnevernsreform, bortfall eiendot	5 762	13 762	5 768	7 994
Korreksjon forsøksordninger barnevern og omsorgstjenester	9 600			-
Nord-Norge-tilskudd/Namdals tilskudd	181 702	184 291	182 069	2 222
Ødintært skjønn	588	-		-
Ekstra skjønn fra KMD - ressurskrevende tjenester				-
Ekstra skjønn fra Statsforvalteren				-
Ekstra skjønn KMD, inkl. ufrivillig alene kommuner, infras truktut, rettsk ering prod utsyr m.v., bortfall eiendomsskatt produksjonsutstyr				-
Koronapandemi - tilleggsbevilgninger gjennom innbyggertilskuddet og tabe II-C (skjønn statsforvalteren, linje 47, kommer i tillegg)	3 534			-
Tilleggsnummer statsbudsjett - økt realvekt og oppgaveendringer	8 118		9 418	-9 418
Tilleggsnummer statsbudsjett - nytt tilskudd per kommunal grunnskole inkl. finansings trekk	3 198		3 161	-3 161
Tilleggsnummer statsbudsjett - redusert ramme tilskudd som følge av økt skatteanslag	-9 744		-9 744	9 744
Stortinget saldering budsjett 2022	-331			-
Endringer etter Stortingets budjettsaldering 2022	986			-
Stortinget opprinne lig saldering budsjett 2018 - 2021				-
RNB 2018 - 2022 (utenom koronapandemi)	-32 532			-
Nyvaldering av statsbudsjett 2018 - 2021 (utenom koronapandemi)				-
Sum rammetilskudd uten inntektsutl og ekstra skjønn statsforvalter (se linje 47 og 50 nedenfor)	738 136	788 631	762 095	26 436
Netto inntektsutjevning	89 573	68 423	64 387	4 086
Sum rammetilskudd for ekstra skjønn fra statsforvalteren	827 709	856 954	826 482	30 472
Skatt på formue og inntekt	679 517	646 707	630 691	16 016
Andre skatteinntekter (eiendomsskatt)	72 020	68 500	68 500	0
Sum skatt og rammetilskudd (avrundet) ekskl. ekstra skjønn fra statsforvalteren	1 579 246	1 572 161	1 525 673	46 488
Rente kompensasjon	2 400	2 300	2 300	0
Havbruksfond auksjon annethvert år	21 800	13 000	13 000	0
Havbruksfond produksjonsavgift - Vi har ca 1,89% - forventet total 10,5 mrd	9 450	9 450	9 450	0
Integreringstilskudd	29 920	31 591	31 591	0
Sum ramme 800 Skatter og rammetilskudd	1 642 816	1 628 502	1 582 014	46 488
Saker som må innarbeides:				
Stortinget saldering av statsbudsjett 2022				
Gratis kjøretid for første klasse SFO fra skoleåret 2022/23	2 705			-6500
Permanent virkning av økt deflator 22				-25000
IKT sikkerhet - innarbeides permanent				-400
Barnehager - innarbeides permanent				-6060
Legetjenesten - innarbeides permanent				-1000
Revisjon				-149
Viltforvaltning				-298
Økte renter med vendret investeringsbudsjett				-12203
Da mangler vi				-5 122

Forutsetninger og usikkerhetsmomenter:

- Det er lagt til grunn 0,5 prosent befolkningsvekst fra 2022 til 2023. Merk at vi hadde befolkningsnedgang i 1. kvartal 22.
- Det er forutsatt at vi med de frie inntektene i 23 skal finansiere helårseffekt av gratis kjernetid SFO
- Permanent virkning av økt deflator i 2022 er som i budsjettregulering en beregnet til å koste 25 millioner
- Tiltak i budsjettregulering en med permanent virkning er innarbeidet
- Økte renter anslås å koste vel 12 millioner med uendret investeringsbudsjett. Rentekostnaden går ytterligere opp med cirka 7 millioner i 2024.
- Med disse forutsetningene mangler vi cirka 5 millioner i frie inntekter sammenlignet med vedtatte ramme for 2023 i økonomiplan 2022-25. Men dette blir kanskje oppveiet av eiendomsskatt.

Gjeld og finans

Basert på rådmannens arbeid med investeringsbudsjett ble det medio juni laget en beregning som tilsier at låneopptaket i 2023 blir cirka 28 millioner lavere enn i vedtatt økonomiplan. Dette skyldes i all hovedsak forskyvning av prosjekter til seinere år.

Til tross for lavere låneopptak antas det økte rentenivået å gjøre renteutgiftene i 2023 cirka 12 millioner høyere enn i vedtatt økonomiplan.

Eiendomsskatt

Se beregningen for frie inntekter

I vedtatt økonomiplan er det forutsatt at samlet eiendomsskatt holdes uendret nominelt, og at den reelle verdien dermed faller med deflator. Oppdatert beregning for 2022 kan tyde på at vi kan få en merinntekt i størrelsesorden 4,5 million, slik at de 5 millionene vi "mangler" kanskje heller er i nærheten av null. Merk at dette forutsetter at vi får inn 22,45 millioner fra Havbruksfondet i 2023. Det er fare for at denne inntekten er overvurdert.

Pensjon

Vi har ikke fått budsjett 2023 fra verken KLP eller SPK ennå.

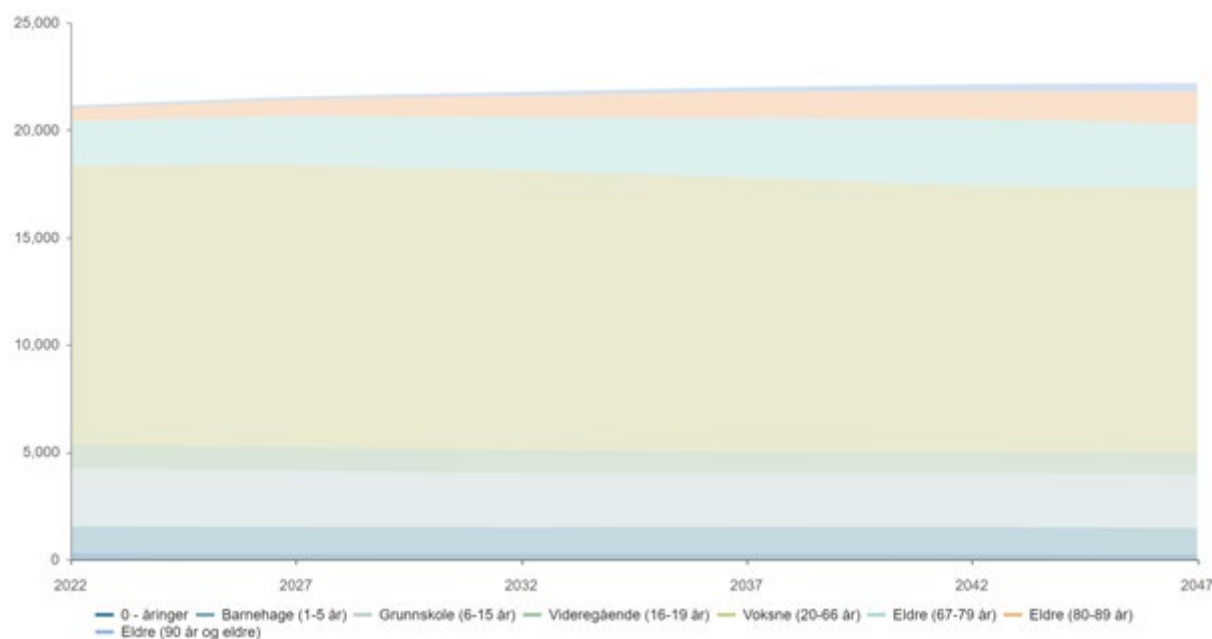
I økonomiplanprognosen fra KLP som vi fikk i oktober i fjor var det anslått en betydelig vekst i innbetalt pensjon. Dette var FØR vi kjente til at både lønnsveksten og rentenivået skulle øke kraftig.

Det er en betydelig usikkerhet knyttet til pensjon fram til vi får budsjett fra KLP, og usikkerheten går nok mer på at utgiftene blir større enn budsjett, enn at de blir mindre.

Demografisk utvikling som grunnlag for behovsendringer

Tabellen viser framskrevet folkemengde fram mot 2047 basert på SSBs prognoser for middels nasjonal vekst. Folketallet vil ifølge prognosen øke med 1 056 innbyggere, en økning på kun 5 prosent på 25 år. Dette utgjør en befolkningsvekst på kun 42 innbyggere i året.

Befolkningsveksten i Alta har historisk sett vært vesentlig mye høyere enn dette.

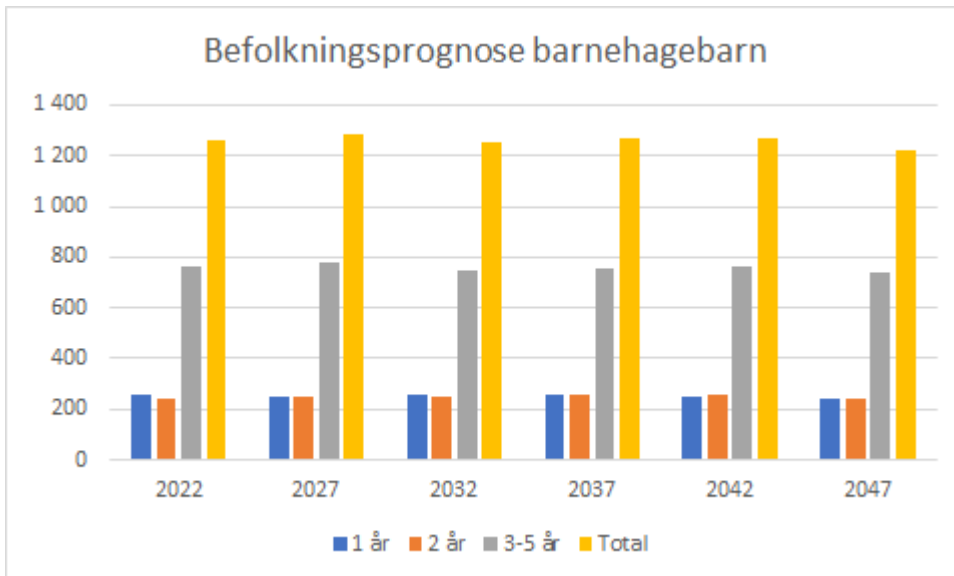

	2022	2027	2032	2037	2042	2047
0 - åringar	285	251	254	259	250	240
Barnehage (1-5 år)	1 261	1 282	1 255	1 273	1 273	1 223
Grunnskole (6-15 år)	2 717	2 612	2 517	2 498	2 495	2 513
Videregående (16-19 år)	1 105	1 095	1 075	989	986	995
Voksne (20-66 år)	12 976	13 134	13 030	12 775	12 403	12 328
Eldre (67-79 år)	2 086	2 315	2 480	2 772	3 125	2 992
Eldre (80-89 år)	603	747	1 010	1 216	1 287	1 509
Eldre (90 år og eldre)	111	118	161	215	323	400
Total	21 144	21 554	21 782	21 997	22 142	22 200

Prognose type: Middels nasjonal vekst

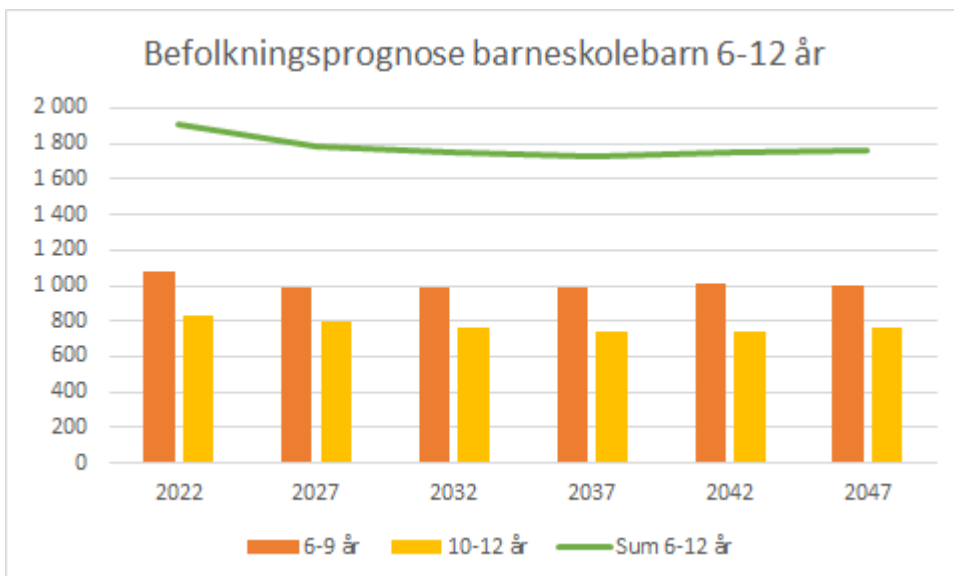
Barnehage

Antall barn i alderen 1-5 år vil ifølge prognosen frem mot 2032 holde seg stabilt med en reduksjon på 6 barn.

Barneskole

Antall barn i alderen 6-12 år vil ifølge prognosen frem mot 2032 reduseres med 151 barn.

Ungdomsskole

Antall barn i alderen 13-15 år vil ifølge prognosen frem mot 2032 reduseres med 49 ungdomsskoleelever.

Konsekvenser for skole og barnehage

Prognosen for barnehageplasser i Alta reduseres minimalt de neste 10 årene og det ser ut til at det er grunnlag for å videreføre eksisterende barnehagestruktur slik den er i dag.

Prognosen for barneskolebarn vil gi en reduksjon med cirka 150 elever frem mot 2032 hvis en skal tro på prognosene.

Elevtallet i ungdomsskolene vil ifølge prognosen reduseres med cirka 50 elever frem mot 2032.

Om 10 år vil elevtallet gå ned. Ifølge prognosene vil gruppen 6-15 år reduseres med cirka 200 elever i forhold til i dag. Konsekvensene og behovsendringene av befolkningsprognosene innen disse aldersgruppene må det tas stilling til i økonomiplanleggingen. Med utgangspunkt i prognosen som er lagt til grunn vil det være behov for at en tar høyde for rundt 250 elever per årskull.

Det er avgjørende at en klarer å utnytte ledig kapasitet og er villig til å se på de vedtatte strukturer for å holde kostnadssiden nede.

Konsekvenser for pleie og omsorg

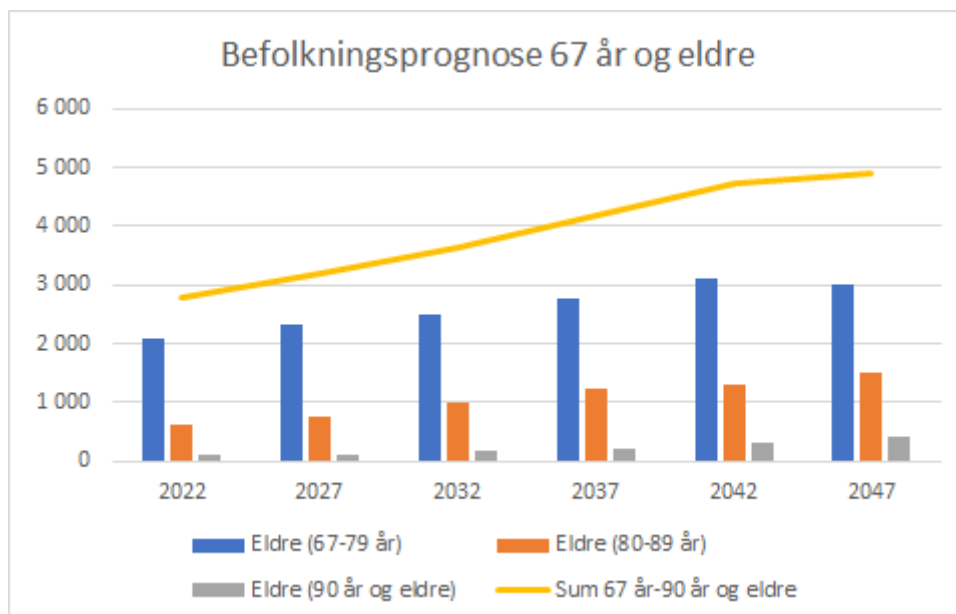
Befolkningsprognosen viser en kraftig økning i innbyggertallet for aldersgruppen 67 år og oppover.

I løpet av 5 år vil gruppen eldre 80+ øke med cirka 150 personer, mens den de neste 10 år fram mot 2032 vil ha økt med cirka 450 personer.

Om 10 år vil gruppen 67 år og eldre telle cirka 850 flere personer enn i dag.

Den demografiske utviklingen vil medføre at det er behov for styrke rammen til tjenestområdet Helse og sosial i årene fremover.

Investeringsbudsjett – danner grunnlag for handlingsrom

Rådmannen har besluttet å utvide investeringsbudsjettet fra å omfatte 4 år (2023-2026) til å omfatte 8 år. Dette grepet blir gjort for å få mulighet til å synliggjøre at alle de større investeringene som ønskes innarbeidet må fases inn over flere år enn 4 år for å være økonomisk gjennomførbare.

De største enkeltprosjektene som plasseres i perioden 2027-2030 er deler av framtidig skolestruktur, Omsorgssenteret byggetrinn 2, Renovering rådhuset, og flerbrukskai.

I kommende 4-års periode prioriterer rådmannen å sette av midler til første del av ny skolestruktur m/ flerbrukshall, Marienlund bosenter, rehabilitering av Kongleveien.

Forslaget vil, målt mot vedtatt økonomiplan, innebære cirka 28 millioner i redusert låneopptak 2023, og økt låneopptak på 136 millioner i 2024, 172 millioner i 2025, og 164 millioner i 2026

Rentevirkning

Økte renter på nåværende lån og budsjetterte låneopptak i gjeldende økonomiplan er beregnet til å koste 12 millioner i 2023, 19 millioner i 2024, 16 millioner i 2025

Rentene på de økte låneopptakene er beregnet til 0 i 2023, 1 millioner i 2024, 6 millioner i 2025, 11 millioner i 2026

Økte avdragsutgifter

Virkingen på avdrag er forsinket fordi lån tas opp seint på året hvert år, men de økte investeringene er beregnet til å øke avdragene med 4 millioner i 2025 og 9 millioner i 2026

I sum vil renter og avdrag øke med 12 millioner i 2023, 19 millioner i 2024, 25 millioner i 2025 og 36 millioner i 2026 målt mot verdiene i vedtatt økonomiplan. Når det ikke er realistisk å legge til grunn

realvekst i de frie inntektene framover, så vil dette kreve en kombinasjon av kutt i tjenestetilbud og effektivisering av løpende drift på minimum samme nivå.

Omstillingsbehov for budsjett 2023-2026

Næringslivet i Alta får en innføring i Alta kommunes økonomi under frokostmøtet 23.08.22

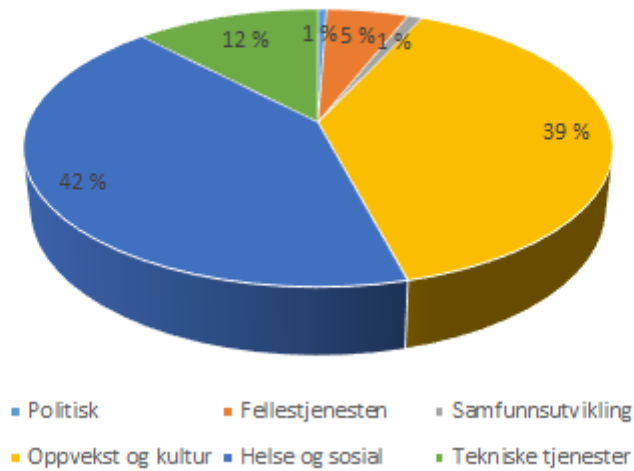
Kommunens omstillingsbehov

Diagrammene under viser fordelingen mellom tjenesteområdene vist for regnskap 2021 og vedtatt budsjett 2025. Regnskapet viser hvordan den faktiske pengebruken er (den øverste), mens budsjettet sier noe om hvordan rammene er fordelt frem i tid.

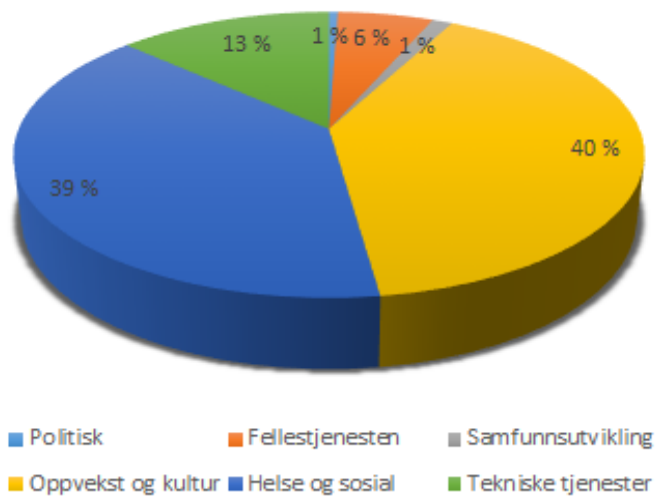
Helse og sosial sitt forbruk i 2021 viser at tjenesteområdet har brukt 42 prosent av de totale ressursene, korona er inkludert. Oppvekst og kultur bruker 39 prosent av totalen.

Budsjett 2025 viser at helse og sosial har en tildelt ramme på 39 prosent og oppvekst og kultur har en ramme på 40 prosent. Rammefordelingen slik den er nå må drøftes da den ikke er bærekraftig frem i tid. Utfordringen må løses.

Forbruk per tjenesteområde regnskap 2021

Fordeling budsjett 2025

Tall fra regnskap 2021 viste at:

- Tjenesteområdene har samlet brukt 82,4 millioner kroner mer enn tildelt, dette etter at covid-19 ble kompensert ved budsjettregulering.
- Helse og sosial har det største merforbruket på 79,1 millioner kroner i forhold til budsjett

Regnskapsresultatet per tjenesteområde ser slik ut:

	Regnskap 2021	Revidert budsjett 2021	Avvik i kr.
Politisk virksomhet	219	529	310
Fellestjenesten	88	92	-4
Samfunnsutvikling	15	19	-3
Oppvekst og kultur	639	617	22
Helse og sosial	832	217	615
Tekniske tjenester	386	688	609
	735	291	095
	198	208	-10
Sum avvik fra budsjett			153
			83
			266

Regnskap 2021 viste et negativt netto driftsresultat på -0,6 prosent tilsvarende -13,5 millioner kroner.

Det regnskapsmessige merforbruket var på -14,5 millioner kroner. Et merforbruk i regnskapet skal dekkes inn før kommunestyret får det til behandling (så lenge det fins midler til det). Dette medførte at budsjettert overføring av driftsmidler til investering (4,0 mill. kr.), planlagt avsetning til parkeringsfond (4,6 mill. kr.) måtte strykes. Til slutt måtte bufferfondet belastes med 5,9 mill. kr. ut over budsjettert bruk for å fjerne årets merforbruk.

2021 ble dermed det svakeste resultatet kommunen har avlagt i de årene vi har oversikt over. Dette er alvorlig, og kommunen står ovenfor vesentlige økonomiske utfordringer. 2021 var tredje år på rad med negativt netto driftsresultat og den største utfordringen er at den underliggende driften i tjenesteområdene er for høy og at det brukes mer midler enn tildelt.

Omstillingsbehov for 2021

Etter 1. halvår 2022 meldes det om et forventet merforbruk i størrelsesorden 15 millioner kroner. Utfordringene befinner seg innenfor helse- og sosial og oppvekst og kultur.

Kommunens omstillingsbehov for 2023	Mill. kr.	Kommentarer
Merforbruk helse og sosial, prognose 2022	30	Se regnskapsrapporten for 2. kvartal
Merforbruk oppvekst og kultur, prognose 2022	15	Se regnskapsrapporten for 2. kvartal, 2 mill. i uspesifisert kutt på <i>innsparing grunnskole fra budsjett 2022</i>
Økte rentekostnader på grunn av økt rentenivå i 2023	12	
Folketallsutvikling - redusert rammetilskudd i 2023		Litt usikkert akkurat nå
Omstillingsbehov 2023	57	Dette mangler vi nå og det må finansieres

Til drøfting - Hvordan finansierer vi dette:		Hva er mulig?
Økt skatt og ramme 2023	-46,4	Kommuneproposisjonen viser at kommunen får 46,4 mill. mer i 2023 sammenlignet med gjeldende økonomiplan
Gratis kjernetid for første klasse SFO	6,5	Fra og med skoleåret 2022/23
Private barnehager	6	Økte kostnader som ved bud.reg 1/22 er lagt inn i økonomiplanen
Kommuneoverleger	1	Økte kostnader som ved bud.reg 1/22 er lagt inn i økonomiplanen
Diverse: IKT sikkerhet, revisjon, viltforvaltning	0,9	Økte kostnader som ved bud.reg 1/22 er lagt inn i økonomiplanen
Deflator	25	Lønns- og prisvekst for 2023, Beregnet til 25 mill., kan reduseres
Øke promillen på eiendomsskatt boliger	0	Har 2 promille i dag
Økt integreringstilskudd		Vil nok gå noe opp, usikkert hvor mye
Legge ned skoler, eller slå sammen ungdomstrinn		Dette er et mulig tiltak som kommunestyret er godt kjent med
Diverse endringer som gir innsparinger		Vil fremkomme i løpet av budsjettprosessen frem mot slutten av oktober. Dette må skje på alle tjenesteområdene
Pensjon		Her kan det være en reserve, vet ikke sikkert før i oktober
Omstillingsprosjekt 2		Omstilling må gi gevinst, spørsmålet er hvor mye. Dette vet vi ikke før budsjettendrøftingsnotatet skal ferdigstilles
Redusere netto driftsresultat som er på 0,2 %		Budsjettert avsetning til disposisjonsfond er i 2023 på 22,8 mill.
Status august 2022	50,0	Dette mangler vi inndekning for nå

Omstillingsbehovet for 2023 på 57 millioner kroner fremkommer ved å ta utgangspunkt i det som mangler for å finansiere dagens drift samt kjente endringer som påvirker rammen for 2023.

Det må understrekes at dette gjelder for 2023. Finanskostnadene skal ytterligere opp fra 2024 og utover på grunn av økte låneopptak og økt rente. Det som også vil påvirke i et litt lengre perspektiv er virkningen av at vi vokser betydelig mindre, og ikke betydelig mer, enn landet. Vi kan derfor ikke regne med at veksten i frie inntekter "automatisk" gir dekning for økte finanskostnader lengre frem.

Omstillingsbehovet videre utover i økonomiplanperioden må derfor påregnet å ligge på rundt 100 millioner kroner.

Omstillingsbehovet kan finansieres slik:

- Økt eiendomsskatt på boliger, vi har 2 promille i dag
- Integreringstilskuddet vil nok øke, spørsmålet er hvor mye
- Kan legge ned skoler eller slå sammen ungdomstrinn
- Diverse endringer i tjenesteområdene som gir innsparing må skje

- Pensjon, her kan det ligge en reserve, uvisst hvor stor
- Omstillingsprosjekt vedtatt av kommunestyret, effektmålene er ikke ferdig beregnet
- Redusere netto driftsresultat

Budsjettdrøftingene fremover må ta utgangspunkt i den reelle økonomiske utfordringen som her skisseres.

Fordeling av rammer til tjenesteområdene

Rådmannen har anslått at omstillingsbehovet for 2023 er på 57 millioner kroner.

Rammene til tjenesteområdene og utgangspunktet for budsjettarbeidet er:

- Fellestjenesten 92 041 millioner kroner
- Avdeling for samfunnsutvikling 19 995 millioner kroner
- Oppvekst og kultur 649 521 millioner kroner
- Helse og sosial 618 121 millioner kroner
- Tekniske tjenester 210 422 millioner kroner

Ingen av tjenesteområdene har fått tilført "friske" midler. Det betyr at alle utfordringer må løses innenfor rammen. Kommunallederne har frist til 2. september med å presentere et løsningsforslag.

Fellestjenesten

Driftsbudsjett

Fordeling på hovedart

Beløp i 1000	Regnskap	Budsjett	Økonomiplan			
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Driftsutgifter						
Lønn	62 147	59 743	61 126	60 937	60 582	60 582
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	28 829	31 295	29 945	29 945	29 945	29 945
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	1 116	1 179	1 179	1 179	1 179	1 179
Overføringsutgifter	10 024	6 969	6 969	6 969	6 969	6 969
Finansutgifter	7 627	7 285	7 016	7 016	7 016	7 016
Sum Driftsutgifter	109 743	106 471	106 235	106 046	105 691	105 691
Driftsinntekter						
Salgsinntekter	-2 522	-2 293	-2 293	-2 293	-2 293	-2 293
Refusjoner	-17 465	-10 954	-9 954	-9 954	-9 954	-9 954
Overføringsinntekter	-1 693	-1 947	-1 947	-1 947	-1 947	-1 947
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	-46	0	0	0	0	0
Sum Driftsinntekter	-21 726	-15 194	-14 194	-14 194	-14 194	-14 194
Sum	88 017	91 277	92 041	91 852	91 497	91 497

Driftsbudsjett med endringer:

Beløp i 1000	Økonomiplan			
	2023	2024	2025	2026
Vedtatt budsjett	91 277	91 277	91 277	91 277
Vedtak forrige periode				
Omstillingsprosjekt 2	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000

Pensjon KLP 22-25	1 817	1 628	1 273	1 273
Teleslynge kommunestyresalen	-25	-25	-25	-25
Sum Vedtak forrige periode	792	603	248	248
Sum Budsjettendring i år	-28	-28	-28	-28
Konsekvensjustert budsjett	764	575	220	220
Konsekvensjustert ramme	92 041	91 852	91 497	91 497
Ramme 2023-2026	92 041	91 852	91 497	91 497

Fellestjenesten har en tildelt ramme i 2023 på 92 millioner kroner Innenfor denne rammen ligger:

- Midler til drift av omstillingsprosjekt innen oppvekst med fokus på en fremtidsrettet skole. 1 million kroner ble lagt inn i rammen i 2022, og trekkes ut igjen fra 2023 og fremover.
- Pensjonskostnadene vil øke for hele kommunen, tilførsel på 1,8 millioner kroner skal kun gå til økte pensjonskostnader og er ikke frie midler.

Hovedutfordringer i økonomiplanperioden

- Fellestjenesten har kuttet 5,6 årsverk. 2-3 stillinger skal trekkes inn i 2023/2024.
- Fellestjenesten må legge til rette for å optimalisere virksomhetsstyringen ved økt bruk av digitale verktøy.
- IKT-sikkerhet er et stadig viktigere område, her må ressursene økes.
- Kommunen vurderer et vertskommunesamarbeid på IKT med nabokommuner.
- Det er kommet strengere krav knyttet til internkontroll, et helhetlig internkontroll-system må på plass og det må prioriteres ressurser i Fellestjenesten for å følge opp dette.
- Vurdere bruk av digital KommuneVert på kundetorget.
- Kompetanseplanen for Fellestjenesten viser at gjennomsnittsalderen er høy, og nøkkelkompetanse er på vei ut. Rekruttering av riktig kompetanse er viktig.
- Økt digitalisering gir utfordringer og kompetansebehovene tilsier at vi må rekruttere flere med digital og teknisk kompetanse.
- Kommunen burde hatt ressurser til oppfølging og kvalitetssikring av turnuser. Det er ikke handlingsrom i Fellestjenesten til å opprette en slik stilling.
- Nytt intranett er en prioritert oppgave og det må settes av midler for å få på plass en moderne og fremtidsrettet løsning for kommunens ledere og ansatte.

Kommunalleders vurdering

Fellestjenesten fikk i forbindelse med omstillingsprosjektet og andre vedtak i kommunestyret krav om effektivisering/innsparing på 7,1 millioner kroner med helårs virkning fra 2022. Arbeidet knyttet til dette er krevende. 2 - 3 stillinger skal fortsatt trekkes inn i 2023/2024. Dette vil skje ved naturlig avgang eller hvis stillinger blir ledige av andre grunner. Som hovedregel tas det ikke inn vikarer ved sykefravær og all sykelønnsrefusjon trekkes inn. I 2021 og 2022 har flere avdelinger vært underbemannet på grunn av innsparinger.

Fra 1. april 2021 tok kommunen i bruk nye systemer som skal gjøre arbeidet mer digitalt for lederne ute, samtidig som arbeidsprosessene i Fellestjenesten skal forenkles. Status er at vi er i ferd med å lykkes. Arbeidsoppgaver knyttet til personell og fakturabehandling er forenklet og arbeidsprosesser er blitt digitale. Arbeidsavtaler, startmeldinger, reiseregning, utlegg og e-bilag er noen eksempler på oppgaver som er digitalisert. Dette arbeidet vil fortsette fremover og vi har som mål å ta i bruk digitale løsninger der det er mulig.

Fellestjenesten utarbeider nå en digitaliseringsplan for egne fagområder. Digitalisering er et av de høyst prioriterte oppgavene. Digitaliseringsplanen vil danne grunnlag for valg og prioriteringer.

Fokus på organisasjonsutvikling, rekruttering, virksomhetsstyring og lederstøtte er svært sentrale oppgaver og er også høyt prioritert. Arbeidet med ny arbeidsgiverpolitikk vil starte opp i 2023.

God kommunikasjon bygger tillit og engasjement i befolkningen, ny kommunikasjonsstrategi er utarbeidet og oppfølging av mål og strategier vil følges opp i 2023. Kommunen burde hatt mer ressurser innen dette området.

Fellestjenesten er en felles støtte-, veileder- og fagfunksjon for hele organisasjonen. Den sentrale hovedoppgaven er å tilrettelegge for god politisk og administrativ styring. Kommunalleders vurdering er at det ikke er rom for å kutte ytterligere i ressursene som skal ivareta disse oppgavene.

Avdeling for Samfunnsutvikling

Driftsbudsjett

Fordeling på hovedart

Beløp i 1000	Regnskap	Budsjett	Økonomiplan			
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Driftsutgifter						
Lønn	13 663	13 421	13 806	13 766	13 691	13 691
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	13 753	2 801	2 801	2 801	2 801	2 801
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	12	0	0	0	0	0
Overføringsutgifter	25 151	5 662	5 662	5 662	5 662	5 662
Finansutgifter	2 922	407	1 089	1 089	1 089	1 089
Sum Driftsutgifter	55 501	22 291	23 358	23 318	23 243	23 243
Driftsinntekter						
Salgsinntekter	-1 656	-1 767	-1 767	-1 767	-1 767	-1 767
Refusjoner	-36 936	-1 496	-1 496	-1 496	-1 496	-1 496
Overføringsinntekter	-1 000	0	0	0	0	0
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	-120	-100	-100	-100	-100	-100
Sum Driftsinntekter	-39 712	-3 363	-3 363	-3 363	-3 363	-3 363
Sum	15 789	18 928	19 995	19 955	19 880	19 880

Driftsbudsjett med endringer:

Beløp i 1000	Økonomiplan			
	2023	2024	2025	2026
Vedtatt budsjett	18 928	18 928	18 928	18 928
Vedtatt forrige periode				
Pensjon KLP 22-25	385	345	270	270
Sum Vedtak forrige periode	385	345	270	270
Sum Budsjettendring i år	682	682	682	682
Konsekvensjustert budsjett	1 067	1 027	952	952
Konsekvensjustert ramme	19 995	19 955	19 880	19 880
Ramme 2023-2026	19 995	19 955	19 880	19 880

Hovedutfordringer i økonomiplanperioden

- Generasjonsskifte på noen fagområder.
- Utviklingsarbeid og tilrettelegging for vekst.
- Justere organisering i forhold til oppgaver.
- Digitalisering og automatisering – innbyggerdialog.

Kommunalleaders vurdering

Alta kommune har over mange år vært en «fremoverlent» kommune. Dette har resultert i store utbygginger og satsinger for å tilrettelegge for næringsliv og bolyst. Gjennom blant annet prosjekter knyttet til entreprenørskap, satsinger på nye industriområder og fokus på vekstimpulser har kommunen bidratt og tilrettelagt slik at næringslivet selv kan skape nye arbeidsplasser. Dette har resultert i at cirka 70 prosent av alle sysselsatte i Alta jobber i privat næringsliv og jobbskapingen der fortsetter – med tilhørende viktige skatteinntekter til kommunen.

Det gir bolyst, befolkningsvekst og høy boligproduksjon (cirka 150 nye boenheter i snitt per år siste 10 år). Tilbakemeldingene til kommunen med tanke på dette er generelt god og årsaken til at kommunen har kunnet være en aktiv tilrettelegger er at kommunen har hatt økonomiske muskler og evnene til å tåle belastningen med å investere «lange penger».

Dersom kommunens økonomiske stilling forverres ytterligere i forhold til dagens situasjon, vil dette kunne ha konsekvenser for kommunens rolle som tilrettelegger og Alta risikerer å miste den posisjon kommunen har som vekstsenter i regionen.

Avdeling for Samfunnsutvikling (ASU) har et relativt lite budsjett der hovedvekten er tilknyttet lønn. De siste årene har allikevel ASU klart å levere et betydelig “mindreforbruk”.

Rådmannens ramme for ASU for 2023 oppnåelig, og basert på den bemanning som er planlagt. Alle stillinger vil være besatt fra november 2022, og Boligservicekontoret er også fullt bemannet med 5 personer.

Igangsatte omstillingsprosjekt vil kunne belyse forbedringer tilknyttet:

- Enklere saksbehandling for innbyggere og næringsliv koblet mot digitalisering og automatisering.
- Bedre utnyttelse av kompetanse og kapasitet.
- Justert organisering i forhold til faglig kompleksitet
- Vurdere struktur på ledelse.

Resultatet av denne prosessen vil gi virkning på lengre sikt i økonomiplanperioden.

Oppvekst og kultur

Driftsbudsjett

Fordeling på hovedart

Beløp i 1000	Regnskap	Budsjett	Økonomiplan			
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Driftsutgifter						
Lønn	520 954	484 915	532 251	513 739	513 345	483 149
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	95 261	117 604	82 344	82 344	82 344	118 712
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	161 487	141 597	146 463	146 463	146 463	141 721
Overføringsutgifter	25 576	21 644	21 130	21 130	21 130	21 130
Finansutgifter	11 574	3 518	3 727	3 727	3 727	3 727
Sum Driftsutgifter	814 851	769 278	785 915	767 403	767 009	768 439
Driftsinntekter						
Salgsinntekter	-42 739	-46 150	-42 649	-42 799	-42 799	-45 429
Refusjoner	-115 786	-89 474	-88 887	-88 537	-88 537	-87 337
Overføringsinntekter	-9 094	-5 358	-4 858	-4 858	-4 858	-4 858
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	-7 400	0	0	0	0	0
Sum Driftsinntekter	-175 019	-140 982	-136 394	-136 194	-136 194	-137 624
Sum	639 832	628 296	649 521	631 209	630 815	630 815

Driftsbudsjett med endringer:

Beløp i 1000	Økonomiplan			
	2023	2024	2025	2026
Vedtatt budsjett	628 296	628 296	628 296	628 296
Vedtatt forrige periode				
Basseng Talvik opprettholdes	-1 200	-1 200	-1 200	-1 200
Beholde ungdomstrinn Tverrelvdalen	1 600	1 600	1 600	1 600
Ekstra naturfagstime	592	592	592	592
Flere miljøterapeuter i skole	1 000	1 500	1 500	1 500
Ikke legge ned basseng Talvik	-300	-300	-300	-300
Ikke legge ned Leirbotn Skole	1 000	1 000	1 000	1 000
Ikke opprette 50% teamleder til ressurspedagoger	-175	-175	-175	-175
Ikke sentralisere ungdomstrinn	2 800	2 800	2 800	2 800
Ikke støtte til Langfjordbotn Velferd	50	50	50	50
Ikke ta ned 1 stilling i PPT	400	400	400	400
Innføre miljøarbeidere i skole	500	500	500	500
Innsparing grunnskole	-2 000	-20 000	-20 000	-20 000
Innsparing oppvekst (slå sammen adm ressurser)	-800	-800	-800	-800
Julebyen	-50	-50	-50	-50
Kutte APST-tilbudet i barnehagene	-700	-700	-700	-700
Langfjordbotn Velferden	-50	-50	-50	-50
Legge ned basseng Talvik	300	300	300	300
Legge ned leirbotn skole	-1 307	-1 307	-1 307	-1 307
Legge ned Leirbotn skole	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
Leirskole	1 033	1 033	1 033	1 033
Opprettholde utekontakt tilknyttet Huset	275	275	275	275
Pensjon KLP 22-25	11 441	10 252	8 013	8 013
Realistisk inntektsbudsjett voksenopplæring	3 699	3 699	3 699	3 699
Redusere med 1 stilling (ikke 2) APST-tilbudet i b.hagene	350	350	350	350
Redusere stillinger på AIK	-800	-800	-800	-800
Redusere tiltaksteamet med 1 stilling (ikke 2)	400	400	400	400

Regj. tilleggsprop./forv. styrkning kommuneøk. Naturfagstime gjennomføres ikke	-590	-590	-590	-590
Regj. tilleggsprop./forv. styrkning kommuneøk. Redusert makspris barnehager	1 891	1 891	1 891	1 891
Reparere inntektsside enslige mindreårige	5 500	5 500	5 500	5 500
Rette opp inntekt EM	-5 000	-5 000	-5 000	-5 000
Sentralisere ungdomstrinn	-2 800	-2 800	-2 800	-2 800
Sentralisere ungdomstrinn Tverrelvdalen	-1 600	-1 600	-1 600	-1 600
Slå sammen Leirbotn og Rafsbotn barnehage	-600	-600	-600	-600
Ta bort en stilling Huset (utekontakt)	-275	-275	-275	-275
Ta bort en stilling servicetorg Barn og unge	-380	-380	-380	-380
Ta bort stillingskutt AIK	800	800	800	800
Ta ned 1 stilling kulturadministrasjon	-325	-325	-325	-325
Ta ned 2 stillinger tiltaksteamet	-800	-800	-800	-800
Ta ned adm ressurs Bossekop	-175	-175	-175	-175
Ta ned adm ressurs Saga	-175	-175	-175	-175
Ta ned en stilling PPT	-401	-401	-401	-401
Ta ned ressurspedagoger i barnehage	-1 400	-1 400	-1 400	-1 400
Ta ned tilbudet på Biblioteket	-287	-287	-287	-287
Ta ned tilbudet på kulturskolen	-470	-470	-470	-470
Til disp for andre tiltak	3 234	3 611	5 456	5 456
Tilskudd til Struves	-200	-200	-200	-200
Videreføre Leirbotn barnehage	600	600	600	600
Videreføre Leirbotn Skole	1 307	1 307	1 307	1 307
Videreføring bevilgning til premier byløyperennet	88	88	88	88
Økte stillingsressurser til skolene på grunn av økt behov for spesialundervisning	5 000	5 000	5 000	5 000
Sum Vedtak forrige periode	20 000	1 688	1 294	1 294
Sum Budsjettendring i år	1 429	1 429	1 429	1 429
Konsekvensjustert budsjett	21 429	3 117	2 723	2 723
Konsekvensjustert ramme	649 725	631 413	631 019	631 019
Administrative budsjettendringer				
Flytte stilling fra Storbakken til Barn og unge tjenesten	-204	-204	-204	-204
Sum Administrative budsjettendringer	-204	-204	-204	-204
Budsjettendringer	-204	-204	-204	-204
Ramme 2023-2026	649 521	631 209	630 815	630 815

Hovedutfordringer i økonomiplanperioden

Ressurssituasjonen i skolen er utfordrende. I utgangspunktet skal det være ressurser nok, men på grunn av høyt antall skoler blir ressursene fordelt tynt ut. De mindre skolene blir ressursvinnere med høy lærertetthet, mens de større skolene blir tapere med et stort antall elever og lavere lærertetthet. Dette bidrar til at for mange elever ikke får den hjelpen de burde fått, og dermed ikke får tatt ut sitt læringspotensial. Det arbeides med utkast til ny skolestruktur i kommunen som vil kunne bedre situasjonen for både ansatte og elevene, men det er tvilsomt om dette vil kunne få innvirkning i denne økonomiplanperioden. Med dagens skolestruktur har vi ikke den tilgangen av helsesykepleiere i skolen som en skulle ønske. Det er skoler som i dag ikke har besøk av helsesykepleier i løpet av skoleuken. Disse får hjelp på anmodning, med tilbudet oppleves av den grunn som ikke tilfredsstillende av mange av skolene.

Det er også langt større behov for spesialpedagogisk hjelp og tilrettelegging i barnehage og skole enn det er ressurser til. I dag tas ressurser til dette blant annet fra grunnressursene. Det rammer ikke bare elever som har krav på ekstra hjelp, men også de andre elevene som får mindre hjelp pga. lav lærertetthet. Slik som situasjonen er, drifter vi verken forsvarlig eller gir våre elever det de har krav på. Dette er en svært krevende situasjon å håndtere for rektorene og styrerne og det er også en betydelig utfordring at det er vedtatt ytterligere kutt i lovpålagt tjeneste i perioden vi skal inn i. Det er vedtatt kutt i bemanningen av personell til ressurspedagoger i barnehagene.

Barnevernet har over flere år bidratt til et merforbruk i tjenesteområdet oppvekst. Til tross for at barnevernet fikk tilført midler i 2021, har de fremdeles et merforbruk ved halvårsrapporten i 2022. Gjennom forsøksordningen har barnevernet bygd opp tiltak og nødvendig styrkning for å ivareta de nye oppgaver som kommer med reformen. Det er viktig at disse tiltakene beholdes og utvikles videre for å ta ned kjøp av tjenester.

Det er utfordrende å skaffe nok kvalifisert arbeidskraft til tjenesteområdet og det vil i økonomiplanperioden være viktig at det tas høyde for at kommunene skal kunne være konkurransedyktig og attraktiv som arbeidsgiver.

Kommunaleders vurdering

Oppvekst og kultur vil fortsatt ha fokus på omstilling og vil gjennomføre nødvendige tiltak i tjenesten for å effektivisere driften. I rammen på 649 millioner kroner for 2023 ligger det også et uspesifisert effektiviseringsvedtak på 2 millioner kroner i grunnskolen. Vi jobber med å finne løsningen på dette fram mot detaljeringen av budsjettet, dette er et krevende arbeid. Det er ikke mulig å gjennomføre dette uten at tjenesteproduksjonen rammes, og vi ser på om dette kan løses med noe strukturendring og at tilbud slås sammen.

Oppvekst og kulturtjenesten fikk i forbindelse med vedtak i kommunestyret desember 2021 krav om effektivisering/innsparing på i overkant av 5 millioner kroner med helårs virkning fra 2023. Arbeidet knyttet til dette er godt i gang, men det er krevende og ikke ukomplisert å redusere bemanningen så mye som dette krever. Fokuset på tidlig innsats i tråd med føringen i den nye barnevernsreformen som har trått i kraft problematiseres når en skal ta ned stillinger i ressurspedagoger og APST i barnehager. Ressurspedagogene utfører lovpålagte oppgaver.

Det som pågår nå i arbeidet med nytt budsjett for ny planperiode er:

- Utrede ny skolestruktur og hvorvidt det kan være økonomisk gevinst å realisere gjennom dette.
- Utrede hvorvidt det er økonomiske gevinstrealisering innenfor hele tjenesteområdet med fokus på inntekter og kjøp av tjenester. En ser spesielt på tiltak i barnevernstjenesten.
- Kurs og reiser reduseres, og en legger opp til flere møter ved hjelp av teams eller digitale flater.
- Være restriktiv med inntak av vikarer ved sykefravær og at deler av sykelønnsrefusjon trekkes inn for å dekke opp merforbruk i tjenesteområdet.

Bemanningsutfordringene i Oppvekst og kultur vil være krevende framover, og vi må være kreative for å finne alternative løsninger på flere av utfordringene. Vi har inneværende skoleår rundt 40 lærere ute i videreutdanning for å demme opp for utfordringen som ligger rundt nok kvalifisert arbeidskraft i vårt skoletilbud. Vi opplever store utfordringer med å tilegne oss samisktalende pedagoger i både barnehage og skole, rådgivere med skolebakgrunn i PPT, samt å rekruttere rektorer.

For Alta integrerings- og kompetansesenter er det svikt i budsjetterte inntekter som har ført til merutgifter, men dette ser ut til å endre seg i kommende økonomiplanperiode der antallet

flyktninger i 2022 iberegnet enslige mindreårige flyktninger er høyere. I økonomiplanperioden som kommer vil en kunne budsjettere med et noe høyere anslag på integreringstilskudd en hva som har vært tilfelle i gjeldende økonomiplan.

Fokus på tjenesteutvikling, internkontroll og digitalisering er svært sentrale oppgaver for tjenesteområdet. I 2021 og 2022 har det vært utfordrende å drifte området med den pågående pandemien. Fokuset fremover rettes nå mot stabilisering og det å få på plass kvalifisert arbeidskraft i alle ledd. Fokusområdet "Tidlig innsats" skal prege driften og tjenesteområdet jobber for å implementere "Se meg tidlig" inn i daglig drift i alt forebyggende arbeid.

Helse og sosial

Driftsbudsjett

Fordeling på hovedart

Beløp i 1000	Regnskap	Budsjett	Økonomiplan			
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Driftsutgifter						
Lønn	583 202	611 550	623 821	622 075	618 786	618 786
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	118 421	70 921	72 163	72 163	72 163	72 163
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	168 354	81 844	81 844	81 844	81 844	81 844
Overføringsutgifter	42 862	47 284	47 284	47 284	47 284	47 284
Finansutgifter	10 897	2 853	2 879	2 879	2 879	2 879
Sum Driftsutgifter	923 736	814 452	827 991	826 245	822 956	822 956
Driftsinntekter						
Salgsinntekter	-60 928	-46 990	-48 490	-48 490	-48 490	-48 490
Refusjoner	-165 576	-161 380	-161 380	-161 380	-161 380	-161 380
Overføringsinntekter	-1 000	0	0	0	0	0
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	-7 847	-737	0	0	0	0
Sum Driftsinntekter	-235 350	-209 107	-209 870	-209 870	-209 870	-209 870
Sum	688 386	605 345	618 121	616 375	613 086	613 086

Driftsbudsjett med endringer:

Beløp i 1000	Økonomiplan			
	2023	2024	2025	2026
Vedtatt budsjett	605 345	605 345	605 345	605 345
Vedtatt forrige periode				
Bruke avsetning til demografikostnader	-5 000	-5 000	-5 000	-5 000
Demografi pleie og omsorg	5 000	5 000	5 000	5 000
Endring arbeidsgiverandel pensjon	-144	-144	-144	-144
Kutt møteplassen	500	500	500	500
Pensjon KLP 22-25	16 797	15 051	11 762	11 762
Reduksjon møteplassen	-500	-500	-500	-500
Videre effektivisering framover	-5 000	-5 000	-5 000	-5 000
Sum Vedtak forrige periode	11 653	9 907	6 618	6 618
Sum Budsjettendring i år	1 123	1 123	1 123	1 123
Konsekvensjustert budsjett	12 776	11 030	7 741	7 741
Konsekvensjustert ramme	618 121	616 375	613 086	613 086
Administrative budsjettendringer				
Sum Administrative budsjettendringer	0	0	0	0
Ramme 2023-2026	618 121	616 375	613 086	613 086

Helse og sosial har fått en tildelt ramme for 2023 på 618 millioner kroner.

Hovedutfordringer i økonomiplanperioden

Noen av de største økonomiske utfordringene i Helse og sosial fremover er tjenester til yngre brukere under 67 år innen rus/psykiatri og brukere med utviklingshemming/andre kognitive funksjonsnedsettelse. Vi har for kostbar drift av bemannede omsorgsboliger for begge disse brukergruppene, og må ha enda større fokus på at også disse brukergruppene skal bo lengst mulig hjemme. I tillegg har utgiftsøkningen innen BPA vært høy over flere år. Med jevne mellomrom kommer det også nye brukere med omfattende tjenestebehov. Dette er yngre brukere der vi ikke kan bruke den demografiske utviklingen til å fremskrive behovet. Helse og sosialtjenesten har ingen buffer i rammen for å iverksette nye tiltak på dette området.

Bruken av enetiltak innen psykiatrien er økende, og tjenesten må vurdere muligheten for å samle brukere og kutte kjøp av enkelttjenester fra eksterne. Dette er en krevende prosess, og det blir viktig å ivareta brukermedvirkningen underveis. I samarbeid med spesialisthelsetjenesten må vi samtidig prøve å finne bedre og rimeligere løsninger når vi må igangsette nye tiltak.

For gruppen utviklingshemming/andre kognitive funksjonsnedsettelse blir byggingen av Marienlund bosenter et viktig tiltak for å demme opp for utgiftsøkningen. Kartlegging gjennomført i januar 2021 viste at kommunen hadde 47 brukere i alderen 16+ på venteliste for bolig med varierende grad av bemanning, 42 av disse bodde sammen med mor/far. Marienlund bosenter vil være klar til åpning i januar 2025, med 2 bygninger som gir totalt 16 heldøgns plasser (8+8) og ny voksenavlastning med 2 plasser. Planlagt omdisponering av 4 eksisterende boenheter gir 12 nye boenheter netto. Økningen i driftsbudsjettet for Helse og sosial med cirka 12 millioner per år må legges inn i rammen fra og med 01.01.25.

Eldreomsorgen har vært gjennom en stor omstilling i forbindelse med innflytting på Alta omsorgssenter. Omstillingen har gitt oss mange av de effektene vi ønsket, først og fremst ved forventet nedgang i pleiefaktoren på de fleste avdelinger. Vi har også fått gevinst ved å ha tilgjengelig kompetanse på bygget ved fravær av eks sykepleiere på avdelinger. Et viktig arbeid framover blir likevel å sikre at vi oppnår stordriftsfordelene ved å ha samlet driften på senteret. Pandemien har forsinket deler av dette arbeidet, men prosessene tas nå opp igjen.

Pandemien har også medført økt behov for sykehjemsplasser og heldøgns omsorgsboliger ved at omløpet på sykehjemsplasser ble redusert med til sammen 15-20 plasser i løpet av to år. Mange hjemmeboende eldre har vært gjennom en tøff periode der de har vært mer isolert, og søker om heldøgns omsorg på grunn av angst, ernæringsutfordringer, mm. På kort sikt må vi iverksette ytterligere tiltak slik at vi når målet om at flest mulig skal bo lengst mulig hjemme. Viktige og nødvendige tiltak vil være å gjenåpne dagsenter for eldre med somatiske utfordringer, opprettholde tilstrekkelig med avlastningsplasser både innen somatikk og demensomsorg, et nytt hjemmetjenestetsteam for demente og å starte opp helsestasjon for eldre.

På grunn av det økte trykket på heldøgns omsorgsplasser, mangler vi i perioder kapasitet til å ta hjem utskrivningsklare pasienter. I 2022 har vi betalt mange millioner i døgnmulkt til helseforetaket. Disse midlene burde heller vært brukt til etablering av innsatsteam i hjemmetjenesten slik det var foreslått i forrige omstillingsprosjekt. Ved å ha et innsatsteam kunne vi tatt flere utskrivningsklare pasienter direkte hjem fra sykehuset, og vi kunne også fått flere tidligere hjem fra korttidsopphold. Den

økonomiske situasjonen i helse og sosial har medført at vi ikke har kunnet gjennomføre dette tiltaket.

Finansieringen av fastlegeordningen er en statlig oppgave, men har ikke vært ivaretatt fra nasjonalt hold så langt. Det er kommunene som har sørge-for-ansvaret for allmenntjenesten. Kommunen plikter blant annet å ha fastlegetilbud til alle sine innbyggere. Det skal også være en kapasitet i ordningen slik at det er mulighet for pasienter å bytte fastlege, det vil si en overkapasitet på 5-7 prosent. Det har ikke Alta kommune hatt på flere år. Fastlegekrisen merkes nasjonalt, men også i betydelig grad i Alta. Det er få eller ingen søkere på mange ledige hjemler. Mange av fastlegehjemlene er drevet av vikarer. Det er høy utskiftninger av vikarene og vikarutgiftene er stadig økende. Når fastlegeordningen ikke fungerer som den skal, gir dette ringvirkninger til mange andre kommunale tjenester som helsestasjon, sykehjem, oppfølging av hjemmeboende med mer. Fastlegekrisen rammer også legevakta som bemannes av fastlegene.

Legebemanningen på legevakta har vært uendret i over 15 år, samtidig som det nå er kvalifikasjonskrav om vaktkompetent lege på vakt jfr. Akuttmedisinforskriften, noe som resulterer i økt vaktbelastning på de faste legene. Ansettelse av lege med tilstedeplikt fra klokken 16-08 vil presse seg frem i løpet av de neste år.

Helse og sosialtjenesten har utfordringer med å rekruttere fagpersoner på flere områder. I tillegg til leger mangler vi sykepleiere, vernepleiere og helsefagarbeidere. Rekruttering av ledere viser seg også å være utfordrende. Dette har medført at vi har hatt store utgifter til vikarbyrå og bruk av overtid. Det er ingenting som tyder på at rekrutteringsutfordringene er midlertidige, så det blir viktig å få til en god plan for hvordan vi skal løse dette. Her må det iverksettes flere ulike tiltak som kontinuitet i rekrutteringsarbeidet, raskere prosesser ved tilsetting, tiltak for å beholde kompetanse og digitalisering/velferdsteknologi.

Kommunalleders vurdering

Helse og sosial vil fortsatt ha fokus på omstilling og vil gjennomføre nødvendige tiltak i tjenesten for å effektivisere driften. For 2022 fikk Helse og sosial styrket rammen med 50 mill. kr., men måtte samtidig spare 20 millioner kroner innen egen drift. I rammen på 618 millioner kroner for 2023 ligger det et uspesifisert effektiviseringsvedtak på 5 mill. kr. Vi jobber med å finne løsningen på dette fram mot detaljeringen av budsjettet, dette er et krevende arbeid. Det er ikke mulig å gjennomføre dette uten at tjenesteproduksjonen rammes, og vil måtte fordele innsparingen på ulike områder i tjenesteområdet.

Alle kjøp av enetiltak gjennomgås i 2021 med tanke på enten ny konkurranse om kjøp eller tilbakeføring til egen drift i løpet av 2022. Prosessene skal gjøres i samråd med brukere/pårørende, og tiltaket gjøres administrativt klart for behandling i løpet av oktober med etterfølgende politisk vedtak. Det startes også et eget omstillingstiltak for å redusere bemanningen på tiltak innen rus og psykiatri. I tillegg vil Helse og sosial foreta en gjennomgang av alle ressurskrevende tjenester og botilbud med bemanning med mål om innsparring.

Innen eldreomsorgen blir det en utfordring å finne rom til å styrke forebyggende tiltak som helsestasjon for eldre, dagsenter, avlastning og et nytt hjemmetjeneste-team for demente. Køen for omsorgsboliger og sykehjemsplasser gjør det krevende å redusere antall plasser slik det var tenkt gjennom tidligere omstillingsprosjekt. Vi har startet en gjennomgang av driften for å sikre at vi oppnår målet om en kostnad på cirka 900 000 kroner per sykehjemsplass. I tillegg må vi ha en gjennomgang av hele omsorgstrappen for å beregne hvor mange heldøgns omsorgsplasser det vil være behov for fram mot 2030. Første utvidelse i antall langtids sykehjemsplasser/heldøgns omsorgsboliger for demente kan gjennomføres med 8-10 plasser ved Altagårdshagen. Arbeidet med planlegging av neste byggetrinn ved Alta omsorgssenter bør komme i gang i midten av planperioden slik at vi har tilstrekkelig kapasitet til å ivareta økningen i antall eldre som den demografiske framskrivningen fram mot 2030 viser.

Bemanningsutfordringene i Helse og sosial vil være krevende framover, og vi må være nytenkende og innovative for å finne alternative løsninger på flere av utfordringene. Vi har satt et mål om at all bruk av vikarbyrå skal opphøre fra 1.september 2022. Dette vil kreve mye av alle parter, men anses som helt nødvendig for å få ned utgiftene. Det er lagt planer for alternativ bemanning og det jobbes med å redusere bruken av overtid.

Helse og sosial har iverksatt et internt lederprogram som skal øke kompetansen hos våre ledere på områder som ledelse, økonomi, turnus/bemanningsplanlegging, internkontroll/kvalitetsforbedring slik at vi er bedre rustet til å gjennomføre nødvendige endringer og omstillinger. Vi vil også utrede forvaltningsenhet og bruke koordinerende enhet til å samle saksbehandlingsressursene fra virksomhetene i Helse og sosial for å sikre god kvalitet i saksbehandlingen og lik tjenesteutmåling for brukerne.

Tekniske Tjenester

Driftsbudsjett

Fordeling på hovedart

<i>Beløp i 1000</i>	Regnskap	Budsjett	Økonomiplan			
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Driftsutgifter						
Lønn	98 454	94 854	96 901	96 514	95 981	95 981
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	81 425	74 383	74 006	74 056	74 056	73 983
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	4 446	4 366	4 366	4 366	4 366	4 366
Overføringsutgifter	21 733	14 724	14 716	14 716	14 716	14 224
Finansutgifter	88 124	91 683	96 582	96 582	96 582	96 582
Sum Driftsutgifter	294 181	280 010	286 571	286 234	285 701	285 136
Driftsinntekter						

Salgsinntekter	-59 130	-58 366	-57 766	-57 441	-57 441	-57 397
Refusjoner	-29 633	-17 526	-18 047	-18 047	-18 047	-17 526
Overføringsinntekter	-41	-36	-36	-36	-36	-36
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	-6 642	-300	-300	-300	-300	-300
Sum Driftsinntekter	-95 446	-76 228	-76 149	-75 824	-75 824	-75 259
Sum	198 735	203 782	210 422	210 410	209 877	209 877

Driftsbudsjett med endringer:

Beløp i 1000	Økonomiplan			
	2023	2024	2025	2026
Vedtatt budsjett	203 782	203 782	203 782	203 782
Vedtatt forrige periode				
Ikke legge ned basseng Talvik	-700	-700	-700	-700
Pensjon KLP 22-25	2 720	2 438	1 905	1 905
Prisjustering 22-25	8	8	8	8
ROS Alta Brannvesen Bemanning høytider	0	20	20	20
ROS Alta Brannvesen drift nye kjøretøy	0	50	50	50
ROS Alta Brannvesen Lønn øvelser	0	200	200	200
Tilskudd Alta Museum ny basisutstilling	-500	-500	-500	-500
Sum Vedtak forrige periode	1 528	1 516	983	983
Sum Budsjettendring i år	5 112	5 112	5 112	5 112
Konsekvensjustert budsjett	6 640	6 628	6 095	6 095
Konsekvensjustert ramme	210 422	210 410	209 877	209 877
Ramme 2023-2026	210 422	210 410	209 877	209 877

Hovedutfordringer i økonomiplanperioden

Det er fortsatt vanskelig å opprettholde aktivitetsnivå og standard på flere av virksomhetene innenfor tjenesteområdet. Spesielt gjelder det kommunale bygg, der gjennomføring av planlagt (verdibevarende) vedlikehold nærmest er fraværende gå grunn av manglende økonomi.

På flere av de kommunale byggene utgjør planlagt vedlikehold kun 10-20 prosent av det som er normen for slike bygg. Vedlikeholds nivået er alt for lavt, og vil fremover medføre ytterligere forfall om innsatsen ikke økes. Det vil i neste omgang gå utover sikkerheten og HMS generelt. Planlagt verdibevarende vedlikehold er kommunen sitt ansvar, og er en viktig oppgave for å ivareta kommunens verdier i et langsiktig perspektiv.

Samme utfordring som nevnt over har vi for drift av kommunale veier. Vedlikeholdsetterslepet er i en rapport fra Multiconsult fra 2015 beregnet til å være 285 millioner kroner for Alta kommune.

Økte brøytekostnader er en annen utfordring som har oppstått det siste året, både for innleide og egne maskiner. En betydelig prisøkning på service, slitestål, dekk og drivstoff har ført til økte brøytekostnader i 2023 på 4,9 millioner kroner. I tillegg gir økte drivstoffpriser store økonomiske konsekvenser for driften av Brann sine utrykningskjøretøy.

Vi må fortsatt jobbe aktivt for å løse flest mulige oppgaver digitalt. Det vil være en av de viktigste oppgavene fremover. Målet er å redusere interne kostnader, øke kvaliteten på tjenesten til innbyggerne, og i tillegg frigjøre tid i egen organisasjon for lovpålagte oppgaver. Summen av dette vil gi oss et økonomisk handlingsrom som ivaretar dagens vedlikeholdsbehov og fremtidens aktivitetsnivå.

Hovedutvalget vil høsten 2022 behandle et forslag til Digital strategi 2023-27 for Tekniske tjenester. Dokumentet vil inneholde tiltak for kommende økonomiplanperiode basert på Alta kommunes Smartby-strategi.

Omstillingsarbeidet fra 2021, og delvis i 2022, videreføres. Det bør opprettes en ny stilling i stab hos kommunalleder innenfor digitalisering som tidligere planlagt.

Kommunaleders vurdering

Det totale omstillingsbehovet som er innmeldt fra virksomhetene på Tekniske tjenester er på nærmere 6 millioner kroner. Størst økning er brøytkostnader på 4,9 millioner kroner, og en økning på 0,8 millioner kroner for drift av 110-sentralen i Kirkenes.

For å løse omstillingsbehovet må vi fremskaffe nye inntekter på eksisterende husleieavtaler. Vi må legge ned bassenget i Talvik, øke parkeringsavgiften på timesatsen og helårsplassene. I tillegg må vi øke gebyrene på byggesak, sånn at de kommer på samme nivå som andre kommuner på vår størrelse. I 2023 vil vi få større oppmålingsinntekter gjennom vertskommunesamarbeidsavtalen med Hammerfest kommune. Dette vil samlet sett kunne føre til at Tekniske tjenester kan legge frem et budsjett for 2023 i balanse.

I april mottok Alta kommune plaketten som beviser at organisasjonen er en sykkelvennlig arbeidsplass. På bildet (fra venstre): Karina Kroken, Syklistforeningen i Alta og ansatt i Alta kommune, Folkehelsekoordinator Gjermund Vik, miljørådgiver Atle Skjørestad og rådgiver kultur Aase-Kristin Abrahamsen.

Hovedutfordringer i økonomiplanperioden

Både staten og kommunen har høye målsetninger for reduksjon av klimautslipp. Kommunen har gjort ulike tiltak for å nå målene, men ser vi på det interne klimagassregnskapet så har ikke de samlede utslippene blitt redusert. For den kommende budsjettperioden er det viktig å få iverksatt tiltak som bidrar til den nødvendige reduksjonen i klimautslipp, slik at Alta kommune kan bidra til å nå Norges mål om å redusere klimagassutslippene med 50 prosent innen 2030. En stor del av klimaarbeidet er å legge til rette for reduksjon i hele Altasamfunnet, her er det gjort mange tiltak som det er vanskeligere å måle effekten av.

For å nå klimamålene som er satt må hensynet til klima og miljø i enda større grad bli en del av alle prioriteringene og valgene som gjøres. Fra og med 2021 er kommunen med i klimapartnere i Troms og Finnmark. Her får vi tilgang til et godt verktøy for å sette opp klimaregnskap og kan utvikle klimaarbeidet i organisasjonen sammen med andre bedrifter.

Kommunedelplanen for energi, miljø og klima viser til hovedmål 21 i samfunnsdelen, samt følgende delmål:

- Veksten i biltrafikken skal ikke overstige befolkningsveksten
- Klimanøytral drift innen 2030
- 95 prosent av utbygging skal gjøres ved eksisterende sosial infrastruktur
- Redusere utslippene med minst 50 prosent innen 2030 sammenlignet med 1990-nivå

Eksempler på tiltak som er gjennomført:

- Planlagt arealbruk for at framtidig transportbehov reduseres

- Tatt i bruk el-biler
- Tatt i bruk fjernvarme
- Tilbyr prøvekjøring av el-sykler
- Styrket framkommelighet, trygghet og tilgjengelighet for gang, sykkel og kollektivtrafikk
- Kampanjer og holdningsendring: Europeisk mobilitets uke, kurs i å sykle for 1-3 klassinger,
- sykle/gå til skole/jobb kampanjer og hjertesoner, som samfunnsutvikler
- Tilrettelagt for lading på offentlig parkeringsplass og for egne kjøretøy
- Etablert kildesortering i alle kommunale bygg
- Redusert energibruk til veibelysning ved bruk av LED-armatur
- Søkt og fått innvilget klimasatsmidler
- Vi gjennomfører også den årlige Miljøuka

I tillegg så utarbeides også et årlig klimaregnskap som tas med i kommunens årsmelding.

I budsjettarbeidet fremover skal det jobbes videre med hvilke nye tiltak som skal prioriteres:

- Tiltak ved bygge- og anleggsplasser
- Erstatte bruk av olje og gass til byggvarme
- Logistikk og effektivisering i bygg og anleggsvirksomhet, utslippsfrie maskiner
- Tilby prøvekjøring av null- og lavutslippskjøretøy
- Kreve etablering av ladeinfrastruktur i nybygg av garasjer og parkeringsplasser
- Kreve nullutslippsløsninger i taxiløyve gjennom forskrift, fylkeskommunen som løyvemyndighet
- Ha ordening med kommunalt busskort til egen bruk
- Etablere bil-pool for egne biler
- Etterspørre nullutslipp, samlast og ruteeffektivisering ved vare- og tjenesteleveranser
- Redusere reiser gjennom aktiv bruk av IKT-løsninger, og etterspørre slik bruk fra statlige myndigheter og samarbeidspartnere